

història

Excés de bibliografia

Albert Manent i Segimon

Les històries locals representen en els darrers deu anys un dels fenòmens més interessants i, segons com, més curiosos de la nostra investigació.

És evident que la historiografia local no és una invenció del segle XX. Sense voler anar gaire lluny, convé subratllar que la historiografia romàntica va demostrar una certa curiositat per recollir notícies sobre viles i pobles. Aquest és un inventari que em sembla que encara tenim pendent. A la segona època de la Renaixença es publiquen algunes monografies locals, escrites generalment per clergues o gent il·lustrada.

Des de primers de segle fins a la guerra civil van sortir unes quantes topografies mèdiques, l'interès historiogràfic de les quals m'ha remarcat sovint el Dr. Jordi Nadal. Paral·lelament, van publicant-se llibres d'història local escrits amb molt més rigor que els del segle XIX els quals patien de vegades d'una certa fantasia i parlaven massa dels ibers i d'Hannibal. També en aquest període, l'aportació d'alguns clergues és tan abundosa com rigorosa. Posem per cas els diversos volums sobre les parròquies del bisbat de Barcelona que va escriure mossèn Josep Mas, fill de Premià de Dalt, o les de mossèn Sanç Capdevila, fill de Maldà, el qual ens deixà monografies model·liques sobre el castell de Guimerà, el castell de Maldà, el santuari de la Bovera, etc...

Cal tenir en compte que el llatí era un idioma molt conegut, i no només pels eclesiàstics, i així tenien accés a la rica documentació medieval. Més enllà de la historiografia local, per exemple, mossèn Pere Pujol, de la Seu d'Urgell, va fer aportacions substancials a la història de la llengua i cultura catalanes, recollides recentment en un volum d'obra completa.

A la postguerra van començar a sortir, des de 1946 o 1947, algunes monografies locals, en català i fetes, en bona part, per eclesiàstics. I fins a l'adveniment de la democràcia i de l'autogovern de Catalunya hi ha hagut una bona continuïtat en les edicions

d'històries locals. Cal afegir tanmateix que, des de l'escola de Jaume Vicens i Vives, ha crescut la tendència que accentua els aspectes econòmics i demogràfics.

En aquests dotze anys hi ha hagut un *boom*, allò que jo en dic l'explosió de la historiografia local. Hi han contribuït força els vells i nous centres d'estudis que són més de seixanta i que majoritàriament han nascut en el període democràtico-autonòmic.

Tres factors nous, o gairebé nous, s'hi destaquen: l'interès renovat pels textos jurídics anomenats «ordinacions», l'increment considerable dels estudis onomàstics i el recurs cada vegada més accentuat a la història oral. Tots tres factors són fonamentalment d'arrel local.

D'altra banda, no podem oblidar la contribució de sempre dels centres excursionistes. Com a detall marco la tendència a reeditar en facsímil obres d'història local dels darrers cent anys. Tot aquest moviment d'investigació i d'edició és el que em permet d'emprar, amb bonhomia irònica, la frase «excés de bibliografia».

I, en acabar aquestes reflexions, vull destacar la tasca d'alguns col·leccionistes d'història local. El primer de tots, em sembla que és Josep Maria Domènech i Fargas, de Terrassa, el qual té aplegats més de deu mil volums sobre la matèria. Esperem que hi hagi sort i aviat la col·lecció es pugui consultar com a biblioteca pública, encara que el nostre amic Domènech és prou gentil per atendre privadament les consultes que rep.

Mai com avui no hi havia hagut una abundor tan impressionant de llibres i d'estudis que cerquen les identitats locals que és una manera molt viva de trobar les arrels de Catalunya.

A.M. i S.

Director General de Difusió Cultural
de la Generalitat de Catalunya.

Escriptor. 21